

Utvidet veileder med råd og tips for interiørarkitekter som erklærer ansvar i byggesak

---

Etter avtale med Direktoratet for byggkvalitet (DiBK) har NIL utarbeidet et hjelpedokument for å forenkle prosessen ved å erklære ansvar i byggesak.

Dokumentet er forfattet av Birgitte Breimo, Elisabeth Våpenstad-Rånes og Hege E. Lande.

Arbeidsgruppen har bestått av Elisabeth Paus, Birgitte Breimo, Hanne Arvik, Elisabeth Våpenstad-Rånes, Hege E. Lande og Kaja K. Geiran med bistand fra daglig leder i NIL, Mona Lise Lien.

Oslo, 29.05.2024

Erklære ansvar i byggesaker

Mange interiørarkitekter jobber med søknadspliktige byggeprosjekter. I forbindelse med en byggesak må man erklære ansvar for prosjekteringen man utfører. Det kreves ikke sentral godkjenning for å erklære ansvar i en byggesak. Byggesak omtales ofte som et «Tiltak»

En byggesak kan enten utarbeides som en oppdelt søknad, med først en rammesøknad som gir tillatelse til prosjektet, men ikke til å sette i gang på byggeplass. Videre må man søke om igangsettingstillatelse (IG), før midlertidig brukstillatelse og til slutt ferdigattest. Alternativt kan man benytte en ettrinnsøknad, der man søker om både rammetillatelse og IG i en og samme søknad. Søknad om brukstillatelse og/eller ferdigattest må fortsatt sendes inn før bygget tas i bruk.

En ettrinnsøknad krever at man har kommet mye lengre i prosjekteringen enn en rammesøknad, som ofte sendes etter skisseprosjekt/forprosjekt.

Det er ofte oppdragiver eller ansvarlig søker som avgjør hvilken type søknad man velger for prosjektet.

Begrepsavklaring:

PRO – Ansvarlig prosjekterende for et gitt ansvarsområde. Det finnes enn så lenge ikke et eget ansvarsområde for interiørarkitektur. Interiørarkitekter erklærer derfor ansvar for arkitektur. Husk å avgrense omfanget. Man innehar i disse tilfeller ansvar for PRO Arkitektur i byggesaken.

SØK – Ansvarlig søker. Er ansvarlig for å dokumentere og sende inn byggesaken til kommunen, og at de nødvendige fagområdene blir ansvarsbelagt. Ansvarlig søker skal innhente både ansvars- og samsvarserklæring fra både PRO, kontroll og UTF.

Kontroll – Ansvarlig kontrollerende. Utfører uavhengig kontroll av andres prosjektering. Det er ikke krav om uavhengig kontroll innen ansvarsområdet arkitektur.

UTF – Ansvarlig utførende. De som utfører den faktiske byggingen.

IG – Videre må man søke om igangsettingstillatelse (IG).

Ansvarsbelegning – å involvere riktige faggrupper som stemmer overens med hva som skal prosjekteres og utføres. Eks. Dersom SØK ikke ansvarsbelegger fagområdene for brann eller akustikk, faller ansvaret automatisk på PRO for arkitektur dersom dette berøres av tiltaket.

Som interiørarkitekt kan man inneha rollen som ansvarlig prosjekterende, evt. velge å være ansvarlig søker.

I denne veilederen tar vi for oss rollen som ansvarlig prosjekterende.

Hva skal til for å kunne erklære ansvar?

Før et firma kan erklære ansvar, må man forsikre seg om at den faglige ledelsen i firmaet har tilstrekkelig relevant utdanning og arbeidserfaring for arbeidet som skal utføres. Eksempelvis kan man som interiørarkitekt med bachelor + master i interiørarkitektur og 8 års arbeidserfaring, fra de siste 15 årene, erklære ansvar i alle tiltaksklasser. Se modell under.

NB! Det er lengden på utdanningen din som avgjør hvilken tiltaksklasse du kan erklære ansvar i, ikke om du har MNIL-tittel.

Det er ikke krav om sentral godkjenning for å erklære ansvar, ettersom dette er en frivillig kvalitetsordning.

Mangler faglig ledelse formell kompetanse?

Når et firma erklærer ansvar, trenger ikke den faglige ledelsen være ansatt i firmaet. Den kan leies inn for det enkelte prosjekt. En eventuell innleid faglig ledelse må ha den faktiske styringen av prosjektet, og reell innflytelse på arbeidet som firmaet erklærer ansvar for, slik at kompetansen faktisk brukes i prosjektet.

Kommunen kan gjøre unntak for kravet til formell kompetanse for arbeid som skal gjøres i tiltaksklasse 1. Alt arbeid med eneboliger, tomannsboliger og rekkehus er normalt tiltaksklasse 1.

Unntak fra kravet til praksis kan gis dersom faglig ledelse har lang relevant utdanning. Unntak fra kravet til utdanning kan gis dersom faglig ledelse har lang relevant erfaring. Foretaket må i disse tilfeller sende inn en søknad til kommunen og beskrive hva faglig ledelse har av relevant kompetanse og erfaring. Dette gjelder kun om man IKKE har bachelor + master i interiørarkitektur og 8 års arbeidserfaring. Har du den formelle kompetansen trenger du ikke søke til kommunen før du erklærer ansvar.

Sikre at underleverandører er kvalifisert

Hvis du henter inn underleverandører til å bistå deg i byggesaken, er det ditt ansvar å sikre at underleverandørene har de nødvendige kvalifikasjonene.

Hvilken tiltaksklasse kvalifiserer man til:

FUNKSJON	TILTAKSKLASSE		
	TILTAKSKLASSE 1	TILTAKSKLASSE 2	TILTAKSKLASSE 3
ANSVARLIG SØKER	Mesterbrev eller høyere fagskolegrad + 4 års erfaring fra 10 siste år	Mesterbrev eller høyere fagskolegrad + 6 års erfaring fra 10 siste år	Sivilarkitekt, sivilingeniør eller master innen ingeniørfag eller arkitektur + 8 års erfaring fra 15 siste år
PROSJEKTERENDE		Høyere fagskolegrad + 10 års erfaring fra 10 siste år <i>eller</i> Bachelor i ingeniørfag eller høgskolegrad + 6 års erfaring fra 10 siste år	
UTFØRENDE	Fag- eller svennebrev + 2 års erfaring fra 10 siste år	Mesterbrev eller høyere fagskolegrad + 3 års erfaring fra 10 siste år	Høyere fagskolegrad + 8 års erfaring fra 15 siste år <i>eller</i> Bachelor i ingeniørfag eller høgskolegrad + 5 års erfaring fra 15 siste år
KONTROLLERENDE	Mesterbrev eller høyere fagskolegrad + 4 års erfaring fra 10 siste år	Bachelor i ingeniørfag eller høgskolegrad + 6 års erfaring fra 10 siste år	Sivilarkitekt, sivilingeniør eller master innen ingeniørfag eller arkitektur + 8 års erfaring fra 15 siste år

Denne matrisen finnes på https://www.dibk.no/verktoy-og-veivisere/veiviser_ansvar

Sjekk at kvalitetssikringsrutiner er på plass

For å erklære ansvar må man ha godt etablerte kvalitetssikringsrutiner. Disse skal sikre kvalitet på prosjekteringsarbeidet i den enkelte byggesaken. Man kan benytte et kjøpt system, eller man kan lage sitt eget. Man må blant annet kunne dokumentere at utdanningen og arbeidserfaringen er relevant for arbeidet som skal utføres, og at firmaet har tilstrekkelig gjennomføringsevne.

Forsikring

Det er også svært viktig å sjekke at man er tilstrekkelig forsikret i forhold til arbeidene man erklærer ansvar for.

Vi har innhentet informasjon fra firmaer som i dag erklærer ansvar og har avstemt med AFAG.

AFAG bruker **Storebrand** via Akademikerne: <https://afag.no/bank-og-forsikring/storebrand>

alt. anbefaler de **If** som forsikringsselskap.

Forsikringsområde:

Næringsvirksomhet

Profesjonsansvar for tekniske konsulenter

Virksomhetsbeskrivelse: Interiørarkitekt

Omsetning per forsikret profesjon: Profesjon Norden

Gjelder for følgende av virksomhetens aktiviteter:

- Arkitektvirksomhet

Total forsikringssum pr år: 300 G

Forsikringssum pr oppdrag: 150 G

Forsikringssum per person-/tingskade: 150 G

Egenandel per skade: x kr

Prosjekter som skal komme til fysisk utførelse i: Norden

Hvor forsikringen gjelder: Iht. geografiske områder utfyllt i omsetningsmatrisen

Hvor forsikringen gjelder, særskilt unntak:

Forsikringen gjelder ikke for skade som inntreffer i Russland, Belarus eller Ukraina.

Forsikringen er overensstemmende med kravene i

NS 8401, NS 8402, NS 8403, NS 8404 – avhengig av hvilken rolle man påtar seg

Vurder også selskapsform, kanskje et AS er bedre enn et enkeltpersonforetak.

Fyll ut ansvarserklæring og samsvarserklæring.

- Før byggearbeidene kan startes, må du fylle ut og signere en ansvarserklæring.
- Når man er ferdig prosjektert skal man også signere en samsvarserklæring, hvor man går god for at prosjekteringen er utført i henhold til lover og regler.
- **Digitale søknadsløsninger:** Ansvarlig søker kan fylle inn erklæringer om ansvarsrett for alle ansvarsområdene som må dekkes i prosjektet. Firmaet ditt får da denne som en lenke fra Altinn, for gjennomlesing, signering og eventuelt korrigerings. Man signerer på vegne av firmaet sitt, også om man benytter personlig bank ID.
- Det samme gjentas for samsvarserklæringen.

- Dersom man vil signere i papirform er dette også mulig.

Hvis du ønsker å fylle ut erklæringen manuelt selv kan du kan bruke:

[Blankett nummer 5181 - Erklæring om ansvarsrett.](#)

Man trenger ikke legge ved dokumentasjon på kompetansen til firmaet i det man erklærer ansvar, men kommunen kan be om å få se dokumentasjon ved eventuelt krav om tilsyn.

Avgrens ansvarets faser og omfang.

Er man kontrahert for å lage tegninger kun til forprosjekt, er det viktig å skrive i ansvarserklæringen at man kun tar ansvar for prosjektering som er gjort i forprosjekt, og frem til endt forprosjekt. Dette for å unngå å stå ansvarlig for videre prosjektering utført av et annet firma.

Siden det enda ikke finnes et eget ansvarsområde for interiørarkitektur, er det viktig å beskrive med tekst hva man prosjekterer i bygget. Jobber man kun med interiøret skal man ikke stå ansvarlig for fasaden.

Husk at dersom man tar ansvar for detaljprosjektering som PRO arkitektur medfører dette et ansvar for å formidle eksempelvis lyd- og brannkrav på arbeidstegninger. F.eks. at dører er prosjektert tilstrekkelig brede og med riktig slagretning. Dette ansvaret må ikke forveksles med ansvarsbelegning, som er ansvaret for prosjekteringen eller utføring innen det aktuelle fagområdet.

Ha dokumentasjonen på plass

Man trenger ikke legge ved dokumentasjon på foretakets kompetanse ved erklæring av ansvar i et byggeprosjekt. Men det er et absolutt krav at bedriften kan dokumentere sin kompetanse ved krav om tilsyn fra kommunen.

Dokumentasjon på kvalitetssikringsrutiner må også kunne framvises ved tilsyn.

Husk at når man prosjekterer lokaler som omfatter arbeidsplasser, må det også søkes om arbeidstilsynets samtykke. Dette samtykket må foreligge før man kan få tillatelse til igangsetting.

Avsluttende i søknadsprosessen:

Som ansvarlig for PRO Arkitektur i detalj- og gjennomføringsfase, skal man før ferdigstilling av byggingen levere et tegningssett som viser faktisk bygget løsning. Disse skal inngå i FDV som leveres samlet til byggherre. FDV skal også inneholde blant annet produktdatablader på tekniske komponenter, materialer og overflater. Byggherre stiller krav til hvordan FDV-dokumentasjon skal overleveres. Ansvarlig søker skal har ansvar for at denne dokumentasjonen overleveres byggherre før det søkes om ferdigattest.